

1. Réamhrá

1.1 Tá an doiciméad seo bunaithe ar na Treoirlínte Náisiúnta um Chosaint agus Leas Leanaí, *Children First*, agus ar threoirlínte na Roinne Oideachais agus Eolaíochta *Caomhnú Páistí* a foilsíodh i 2001.

1.2 Moltar do fhostaithe Scoil Neasáin na doiciméid seo a léamh, agus tagairt a dhéanamh dóibh i dteannta leis an bPolasaí seo. Is achoimre des na treoirlínte atá leagtha amach thíos.

1.3 Ar mhaithe le cúram agus caomhnú páistí, tá sé de dhualgas ar údaráis scoileanna agus ar mhúinteoirí cloí leis na treoirlínte seo agus iad ag plé le líomhaintí nó le hamhras faoi mhí-úsáid páistí. Tá an Roinn Oideachais agus Eolaíochta, na boird sláinte agus na comhpháirtithe san oideachas ar aon fhocal gur chóir na treoirlínte seo a leanúint i gcónaí. Glacann na treoirlínte seo áit na dtreoirlínte a soláthraíodh do gach bunscoil i 1991.

1.4 Tá sé mar pholasaí ag Bord Bainistíochta Scoil Neasáin go leantar na dTreoirlínte seo go beacht ar mhaithe le cosaint agus leas leanaí i Scoil Neasáin.

2. Frámaíocht Dhlíthúil

2.1 An tAcht um Chosaintí do Dhaoine a Thuairisceoidh Mí-úsáid Páistí, 1998

Tháinig an tAcht um Chosaintí do Dhaoine a Thuairisceoidh Mí-úsáid Páistí, 1998 i bhfeidhm ar an 23 Eanáir 1999. Is iad seo a phríomh-ghorálacha:

- i) Go dtugtar díolúine ó dhliteanas sibhialta d'aon duine a thugann tuairisc faoi mhí-úsáid páistí “go réasúnta agus le hintinn mhaith” d'oifigigh ainmnithe i mboird sláinte nó d'aon bhall den Garda Síochána.
- ii) Go dtugtar cosaint shuntasach d'fhostaithe a thugann tuairisc faoi mhí-úsáid páistí. Cuimsíonn an chosaint seo gach fostaí agus gach cineál leithcheala aníos go dtí briseadh, agus é sin féin san áireamh.
- iii) Go gcruthaítear cion nua, is é sin tuairisciú bréagach ar mhí-úsáid páistí mar a dtugann duine tuairisc ar mhí-úsáid páistí do na húdaráis chúí “agus a fhios aige/aici go bhfuil an ráiteas sin bréagach”. Is cion nua coiriúil é seo ar aidhm dó daoine neamhchiontacha a chosaint ar thuairisciú mailíseach.

2.2 Pribhléid shrianta

Cé nach mbaineann an chosaint dhlíthúil atá rianaithe in 2.1 thuas ach le tuairiscí a thugtar do na húdaráis chúí (i.e. boird sláinte agus An Garda Síochána), níl aon athrú déanta ag an reachtaíocht seo ar an scéal maidir le pribhléid shrianta an dlí choitinn a bhfuil feidhm léi i gcónaí mar a bhí roimhe. Ar an ábhar sin, dá soláthródh ball de Bhord Bainistíochta nó de phearsanra scoile eolas maidir le hamhras faoi mhí-úsáid páistí do Dhuine Chaidreamh Ainmnithe na scoile, nó do Chathaoirleach an Bhoird Bhainistíochta, mheasfaí pribhléid shrianta a bheith ag baint lena leithéid de chumarsáid faoin dlí coiteann.

2.3 An tAcht um Shaoráil Faisnéise, 1997

D'fhéadfadh aon tuairisc a thabharfaí do bhoird sláinte a bheith faoi réir ag forálacha an Acht um Shaoráil Faisnéise, 1997, a chuireann ar chumas baill den phobal teacht a bheith acu ar eolas pearsanta a bhaineann leo atá i seilbh comhlachtaí poiblí. Mar sin féin, forálann an tAcht um Shaoráil Faisnéise freisin gur féidir le comhlachtaí poiblí gan ligean do dhaoine teacht ar eolas a fuarthas faoi rún.

3. Rúndacht

3.1 Ba chóir gach faisnéis maidir le himní faoi mhí-úsáid a bheith á himirt ar pháistí a roinnt leo siúd amháin a bhfuil dualgas orthu an t-eolas a fháil, ar mhaithe leis an bpáiste. Is é an tslat tomhais ná baint ar bith nó ról dlisteanach a bheith ag an duine maidir le déileáil leis an gceist.

3.2 Ní briseadh rúndachta é, áfach, faisnéis a thabhairt dóibh siúd ar gá dóibh an fhaisnéis a bheith acu, chun páiste arbh fhéidir gur mí-úsáideadh é/í, nó a mí-úsáideadh a chosaint.

3.3 Aon Duine Caidrimh Ainmnithe (Féach 4.3) atá ag cur tuairisce chuig an mBord Sláinte nó An Garda Síochána ba chóir dó/di é sin a rá leis an tuismitheoir/gcaomhnóir, sin mura cosúil go gcuirfeadh sé seo an páiste i gcontúirt nó go dtarraingeodh sé baol breise ar an bpáiste. Má dhéantar cinneadh gan é a rá leis an tuismitheoir/gcaomhnóir ba chóir é seo a thaifeadadh maraon leis na cúiseanna nach ndearnadh é.

3.4 I gcásanna éigeandála, nuair is cosúil go bhfuil páiste i bpríacal mór láithreach, agus nuair nach féidir teagmháil a dhéanamh leis an mbord sláinte cuí, ba chóir teagmháil a dhéanamh leis an nGarda Síochána láithreach. Níor chóir ar chúis ar bith páiste a fhágáil i ndáil chontúirteach go dtí go ndéanfadh an bord sláinte cuí idirghabháil.

4. Dualgaisí Pearsanra Uile na Scoile

4.1 Tá sé de dhualgas ar scoileanna féachaint leis an gcaighdeán cúraim is airde is féidir a sholáthar do na daltaí d'fhonn a bhfolláine a chothú agus iad a chosaint ar dhíobháil.

4.2 Bíonn deis mhaith ag pearsanra na scoile athruithe iompair, easnamh foráis nó comharthaí seachtracha mí-úsáide i bpáistí a thabhairt faoi deara. I gcásanna ina mbíonn pearsanra scoile san amhras faoi mhí-úsáid, ba chóir dóibh féachaint chuige go dtugtar tuairisc ar ábhair inní dá leithéidí de réir na modhanna atá rianaithe i gCaibidil 3 de threoirlínte *Caomhnú Páistí*, agus atá sonraithe go gairid anseo.

4.3 An Duine Caidrimh Ainmnithe

4.3.1 Caithfidh gach Bord Bainistíochta ball sinsearach den fhoireann a ainmniú a mbeidh freagracht shainiúil air/uirthi as cosaint páistí. Duine Caidrimh Ainmnithe don scoil a bheidh sa duine seo i ngach déileáil le boird sláinte, An Garda Síochána agus páirtithe eile i dtaca le líomhaintí míúsáide. Ba chóir na páirtithe eile seo a chomhairliú gur cheart dóibh gach ní a bhaineann le próiseáil nó fiosrú mí-úsáide líomhnaithe a riar tríd an Duine Caidrimh Ainmnithe. Táthar ag súil gurb é/í an Príomhoide an Duine Caidrimh Ainmnithe de ghnáth.

4.3.2 Shocraigh Bord Bainistíochta Scoil Neasáin go mbeadh beirt Daoine Caidreamh Ainmnithe i Scoil Neasáin.

4.3.3 Tá Deirble Nic Conghamhna ainmnithe ag an mBord Bainistíochta mar an Duine Caidreamh Aitheanta agus Maire Ní Mhaoileoin ainmnithe ag an mBord Bainistíochta mar an leas Duine Caidreamh Aitheanta.

4.3.4 An bhrí ar cheart a bhaint as an téarma ‘Duine Caidreamh Aitheanta’ sa Pholasáí seo, agus sna Treoirlínte *Caomhnú Páistí* mar a bhaineann le Scoil Neasáin, duine den bheirt atá ainmnithe i 4.3.3 thuas. (Deirble Nic Conghamhna, nó Máire Ní Mhaoileoin má bhíonn Deirble as láthair)

4.3.5 Ba chóir don Duine Caidrimh Ainmnithe a chur in iúl do Chathaoirleach Bhord Bainistíochta na scoile láithreach go bhfuil tuairisc a bhaineann le dalta sa scoil curtha i láthair an bhoird shláinte ábhartha.

5. Mí-úsáid leanaí: Sainmhínithe

5.1 Aithnítear ceithre chineál mí-úsáid leanaí: faillí, mí-úsáid na mothúchán, mí-úsáid fhisiciúil agus mí-úsáid ghnéasúil. D'fhéadfadh go mbeadh níos mó ná aon chineál amháin mí-úsáide á fhulaigt ag leanbh ag aon am ar leith.

5.2 Glactar leis na sainmhínithe seo a leanas sna Treoirínte Náisiúnta ar mhí-úsáid leanaí (*Children First*)

i. Faillí

Nuair a dhéantar dochar mór d'fhorbairt an linbh nó nuair a chuirtear bac lena fhorbairt de bharr é a bheith d'uireasa bia, éadaí, teas, cúrsaí sláinteachais, spreagadh intleachtúil, feitheoireacht agus sábhailteacht, comhlúadar agus cion dhaoine fasta, nó curam leighis.

ii. Mí-úsáid na Mothúchán

Nuair nach ndéantar freastal ar riachtanais ceana, dea-mheasa, seasmhachta ná slándála an linbh.

iii. Mí-úsáid Fhisiciúil

Mí-úsáid fhisiciúil a bhíonn in aon ghortú nach dtarlaíonn de thimpiste nó gortú a tharlaíonn de thoradh faillí a dhéanamh ar chaomhnú páiste d'aon ghnó.

iv. Mí-úsáid Ghnéasúil

Nuair a bhaineann duine eile úsáid as leanbh mar ábhar pléisiúir do féin nó lena mhianta gnéasúla féin nó mianta gnéasúla dhaoine eile a spreagadh.

5.3 Tugtar sainmhínithe níos iomláine agus samplaí den cheithre chineál mí-úsáid leanaí i gCaibidil a Trí de Threoirínte *Children First*. Ba chóir do mhúinteoirí iad féin a dhéanamh eolach ar ábhar an Chaibidil sin.

6. Conas comharthaí mí-úsáide féideartha a aithint

6.1 Rianaítear comharthaí mí-úsáide féideartha i gCaibidil a Trí agus in Aguisín a hAon de Threoirínte *Children First*. Ba chóir do mhúinteoirí iad féin a dhéanamh eolach ar ábhar na míreanna seo. Níor cheart aon táscaire ar leith a mheas mar fhianaise chinntitheach ann féin – d'fhéadfadh sé riochtaí seachas mí-úsáid páistí a léiriú.

6.2 Tá sé tábhachtach go léifeadh pearsanra uile na scoile míreanna ábhartha na dTreoirínte *Children First* nuair a bhíonn siad inmíoch faoi mhí-úsáid fhéideartha. Ba chóir don Duine Teagmhála Ainmnithe a bheith in ann cóip de na Treoirínte *Children First* a sholáthar do phearsanra na scoile.

6.3 Deir na Treoirínte *Children First* gur chóir scéala a thabhairt i gcónaí do bhord sláinte áit a mbíonn amhras réasúnta ar dhuine nó ábhar inmí réasúnta aige/aici gur mí-úsáideadh páiste nó go bhfuil sé/sí á m(h)í-úsáid nó go bhfuil sé/sí i mbaol mí-úsáide. Luaitear na heiseamláirí seo mar chinn a bheadh ina ábhar inmí réasúnta:

- i) Eolas sainiúil ón bpáiste gur mí-úsáideadh é/í;
- ii) Cuntas ó dhuine a chonaic an páiste á m(h)í-úsáid;

- iii) Fianaise, mar ghortú nó iompar, atá ag teacht le mí-úsáid agus nach móide gur tharla sé ar aon bhealach eile;
- iv) Aon ghortú nó iompar atá ag teacht le mí-úsáid agus le míniú neamhchorthach araon, ach a bhfuil táscairí comhthacaíochta ag baint leis a threisiónn an inní gur cás mí-úsáide é – e.g. patrún gortuithe, míniú dochreidte, comharthaí eile mí-úsáide, iompar mífheidhmiúil; agus
- v) Fianaise chomhsheasmhach thar thréimhse ama go bhfuil neamart mothúchánach nó fisiceach á dhéanamh sa pháiste.

7. Conas déileáil le heolas a nochtann páistí

7.1 Nuair a chuirtear faisnéis ar fáil faoi rún, caithfidh an ball foirne bheith tuisceanach mothálach agus é/í ag freagairt don eolas a nochtar. Beidh ar an mball foirne an páiste a chur ar a s(h)uaimhneas, agus a (h)iontaoibh a choimeád, agus é/í ag míniú don pháiste an gá atá le gníomh a dhéanamh agus na torthaí a d'fhéadfadh a bheith air seo, torthaí ina gcaithfidh sé bheith i gceist an t-eolas a roinnt le daoine fásta eile. Is den tábhacht é a insint don pháiste go ndéanfar gach ní is féidir chun cosaint agus tacaíocht a thabhairt dó/di, ach gan gealltanais nach féidir a chomhlíonadh a thabhairt e.g. ag gealladh gan an scéal a insint d'éinne eile.

7.2 Cé go gcaithfear bunús inní a shuí chomh cuimsitheach agus is féidir, déantar an chomhairle seo a leanas a thairiscint do phearsanra scoile a nochtann páistí eolas faoi mhí-úsáid dóibh:

- Éist leis an bpáiste
- Ná cuir treoircheistean ar an bpáiste agus ná déan moltaí
- Cuir an páiste ar a s(h)uaimhneas ach ná tabhair aon ghealltanais dó/di
- Ná cuir bac ar pháiste agus é/í ag cuimhniú ar eachtraí suntasacha
- Ná lig don scéal dul i bhfeidhm ort as cuimse
- Mínigh dó/di go mbífhéidir go gcaithfear tuilleadh cabhrach a lorg
- Déan an cómhra a chlárú go cruinn agus coinnigh an taifead

8. Ag Coinneáil Taifead

8.1 Nuair a bhíonn amhras ann faoi mhí-úsáid páistí, bíonn taifead den eolas go léir atá ar fáil riachtanach.

8.2 Ba chóir don fhoireann pé ní atá tugtha faoi deara acu agus cathain a tugadh faoi deara é a nótaíl go cúramach. Ba chóir cur síos go mion ar chomharthaí gortaithe fhisiciúil agus, más cuí, iad a sceitseáil.

8.3 Ba chóir aon chaint a dhéanann an páiste a bhíonn i gceist, nó a dhéanann aon duine eile, faoi conas a tharla gortú a chlárú - is fearr na focail a úsáideadh i ndáiríre a lua – chomh luath agus is féidir i ndiaidh na cainte.

8.4 Ba chóir gach taifead a dhéantar ar an dóigh seo a mheas mar thaifead atá faoi ardrún agus ba chóir don Duine Teagmhála Ainmnithe é a choinneáil in ionad slán.

8.5 D'fhéadfadh sé go dtabharfadh an bord sláinte cuí cuireadh do phearsanra scoile freastal ar chomhdháil um chaomhnú páistí. Tá tuilleadh eolais ar fáil i gCaibidil 3, Alt 3.4 (leathanach 13) de Threoirlínte *Caomhnú Páistí* faoi chomhdhála den chineál sin.

9. Ag Tuairisciú ábhar inní agus ról na mBord Sláinte

9.1 **An beart atá le déanamh ag pearsanra scoile**

Má fhaigheann fostaí scoile líomhain nó má tá amhras air/uirthi faoi dhalta a bheith á m(h)í-úsáid, ba chóir don fhostaí scoile, sa chéad áit, tuairisc ar an ábhar a thabhairt don Duine Caidrimh Ainmnithe sa scoil sin. Ba chóir cuimhne a choinneáil ar an ngá atá le rúndacht i gcónaí, mar atá luaite cheana i mír 3.1 den pholasaí seo.

9.2 An beart atá le déanamh ag an Duine Caidrimh Ainmnithe

9.2.1 Má bhíonn an fostaí scoile agus an Duine Caidrimh Ainmnithe sásta go bhfuil bunús réasúnta maith leis an amhras nó an líomhain ba chóir don Duine Caidrimh Ainmnithe tuairisc ar an ábhar a thabhairt láithreach don bhord sláinte ábhartha.

9.2.2 Bíonn oibrí sóisialta ar dualgas gach lá i ngach bord sláinte chun bualadh le daoine atá ag iarraidh a n-inní faoi chosaint leanaí a chur in iúl nó chun labhairt ar an teileafón leo. B'fhearr de gnáth teagmháil phearsanta a dhéanamh leis an oibrí sóisialta ar dualgas.

9.2.3 I gcás éigeandála nó mura mbeadh fáil ar bhall foirne boird sláinte d'fhéadfaí tuairisc a chur ar aghaidh chuig An nGarda Síochána ag aon stáisiún Garda Síochána.

9.2.4 I gcásanna ina bhfuil ábhar inní ag pearsanra scoile faoi pháiste, ach nach bhfuil siad cinnte ar chóir tuairisc ar an ábhar a thabhairt don bhord sláinte cuí, ba chóir don Duine Caidrimh Ainmnithe comhairle a lorg ó foireann chúí an bhoird shláinte. Ní shamhlófaí ag an gcéim neamhfoirmiúil seo go mbeadh ar an Duine Caidrimh Ainmnithe mionsonraí a d'aithneodh an duine a thabhairt rud a bhíonn ag teastáil nuair a bhíonn tuairisciú á dhéanamh. Más é comhairle an bhoird shláinte gur chóir tuairisciú a dhéanamh, ba chóir don Duine Caidrimh Ainmnithe gníomhú de réir na comhairle sin.

9.2.5 Moltar go gcuimseodh gach tuairisc oiread agus is féidir den eolas a lorgáitear sa Fhoirm Thuairiscithe Chaighdeánach mar atá rianaithe in Aguisín 1 de na treoirlínte *Caomhnú Páistí*.

9.2.6 Nuair a bhíonn tuairisc dá leithéid á tabhairt do bhord sláinte, ba chóir é sin a chur in iúl do Chathaoirleach Bhord Bainistíochta na scoile.

9.2.7 Ba chóir cinneadh faoi cé acu ba chóir é seo a chur in iúl freisin do thuismitheoirí/chaomhnóirí an pháiste nó nár chóir a dhéanamh de réir an eolais atá i mír 3.3 den pholasaí seo.

10. Líomhaintí i gcoinne fostaithe scoile

10.1 Is é an rud is tábhachtaí atá le cur san áireamh ag Bord Bainistíochta ná cosaint na bpáistí, agus caithfear tús áite a thabhairt dá sábháilteacht agus dá bhfolláine. Toisc fostaithe scoile a bheith páirteach, áfach, bíonn dualgais ar an mBord Bainistíochta i dtaca leo siúd chomh maith.

10.2 Mar fhostóirí, ba chóir do Bhoird Bhainistíochta a thabhairt faoi deara gur chóir comhairle dlíodóra a lorg i gcónaí sna cásanna seo toisc nach ionann na himthosca ó chás go chéile agus nach féidir déileáil le gach cineál tarlaithe sna treoirlínte seo.

10.3 Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara go bhfuil dhá mhodh le leanúint:

i) an modh tuairiscithe maidir leis an líomhain;

ii) an modh chun déileáil leis an bhfostaí.

10.4 Tá freagracht ar an Duine Caidrimh Ainmnithe, de gnáth, as tuairisc ar an ngnó a thabhairt don bhord sláinte cuí agus tá Cathaoirleach an Bhoird Bhainistíochta, agus é/í ag gníomhú i gcomhairle lena B(h)ord Bainistíochta, freagrach as plé le saincheist na fostaíochta.

10.5 Is é bunaidhm na mBord Bainistíochta na páistí laistigh den scoil a bhfuil a gcúram mar dhualgas orthu a chosaint. Tharlódh, áfach, go ndéanfaí líomhaintí earráideacha nó mailíseacha in aghaidh fostaithe scoile. Ar an ábhar sin, ba chóir déileáil le haon líomhain faoi mhí-úsáid go mothálach agus caitheamh go cóir leis an bhfostaí. Tá ceart an duine go gcuirfí aon bhreithiúnas ar fionraí go dtí go mbíonn fiosrú iomlán cóir déanta san áireamh anseo.

10.6 An modh tuairiscithe

10.6.1 Nuair a dhéantar líomhain faoi mhí-úsáid in aghaidh fostaí scoile, ba chóir don Duine Caidrimh Ainmnithe sa scoil ghíomhú láithreach de réir na modhanna atá rianaithe i gCaibidil 3, Alt 3.2 (leathanach 11) de threoirlínte *Caomhnú Páistí* na Roinne Oideachais agus Eolaíochta.

10.6.2 Ba chóir ráiteas scríofa faoin líomhain a iarraidh ar an duine/ngníomhaireacht atá ag déanamh na líomhna (is féidir le tuismitheoirí/caomhnóirí ráiteas a sholáthar thar ceann an pháiste). Ba chóir don Duine Caidrimh Ainmnithe eolas faoin líomhain a thabhairt do Chathaoirleach an Bhoird Bhainistíochta i gcónaí, cé acu an bhfuil tuairisc á tabhairt don bhord sláinte nó nach bhfuil.

10.6.3 Fostaithe scoile, seachas an Duine Caidrimh Ainmnithe, a fhaigheann líomhaintí in aghaidh fostaí scoile eile faoi mhí-úsáid, ba chóir dóibh tuairisc faoin ngnó a thabhairt gan mhoill don Duine Caidrimh Ainmnithe. Ba chóir d'fhostaithe scoile a dtagann amhras orthu faoi iompar fostaí scoile eile dul i gcomhairle leis an Duine Caidrimh Ainmnithe. Ba chóir don Duine Caidrimh Ainmnithe na modhanna atá leagtha síos in Alt 3.2 (leathanach 11) de na treoirlínte seo a leanúint ansin.

10.7 An modh chun déileáil leis an bhfostaí - An beart atá le déanamh ag an gCathaoirleach

10.7.1 Nuair a fhaigheann Cathaoirleach Boird Bhainistíochta fios faoi líomhain mí-úsáide in aghaidh fostaí scoile, ba chóir don Chathaoirleach gníomhú de réir an phróiséas atá leagtha síos i gCaibidil 4, míreanna 4.3 agus 4.4 de threoirlínte *Caomhnú Páistí*.

10.7.2 Seo a leanas achoimre den phróiséas seo.

i) Ba chóir eolas a thabhairt don fhostaí go príobháideach gurb amhlaidh go bhfuil líomhain déanta ina (h)aghaidh, agus nádúr na líomhna.

ii) Ba chóir cóip den líomhain scríofa a thabhairt don fhostaí.

iii) Ba chóir a iarraidh ar an bhfostaí freagra ar an líomhain a thabhairt i scríbhinn don Bhord Bainistíochta.

iv) Ba chóir do Chathaoirleach an Bhoird Bhainistíochta aon ghníomh cosanta atá riachtanach a dhéanamh go práinneach, le cinntiú nach gcuirtear aon pháiste i mbealach priacail gan riachtanas.

v) Más é tuairim an Chathaoirligh go n-éilíonn an líomhain beart láithreach, ba chóir don Chathaoirleach, thar ceann an Bhoird Bhainistíochta, a ordú don fhostaí fanacht as láthair ón scoil láithreach bonn.

vi) Mheasfaí aon asláithreacht fostaí mar chead scoir riarthach le pá agus ní mar fhionraíocht.

vii) Cé acu an bhfuil an fostaí as láthair ón scoil ar chead scoir riarthach nó nach bhfuil, tá sé riachtanach go dtabharfadh an Cathaoirleach faisnéis don Bhord Bainistíochta láithreach faoin ngnó.

viii) Ba chóir na dualgais thromchúiseacha atá orthu maidir le dianrúndacht faoi gach ní a bhaineann leis an ngnó a mheabhrú do bhaill an Bhoird Bhainistíochta.

ix) Ba chóir don Bhord Bainistíochta cruinniú a thionól leis na líomhaintí atá déanta in aghaidh an fhostaí scoile maille le foinse na líomhaintí seo, comhairle na mbord sláinte agus/nó an Garda Shíochána i dtaca leis an líomhain agus freagra scríofa an fhostaí ar an líomhain a mheas go cruinn.

x) Ag an gcruinniú seo ba chóir deis a thabhairt don duine/ghníomhaireacht atá ag cur na mí-úsáide i leith an fhostaí scoile a c(h)ás a chur faoi bhráid an Bhoird. Mar an gcéanna ba chóir deis a thabhairt don fhostaí a c(h)ás a chur i láthair an Bhoird.

xi) Ba chóir don Bhord cinneadh a dhéanamh ansin faoin mbeart, má tá ceann ar bith, a cheapann siad a bheith riachtanach i dtaca leis an bhfostaí.

10.8 Aiseolas ó Bhoird Sláinte

Tá sé ráite go soiléir i dTreoirínte *Children First* gur chóir do Bhoird Sláinte iarracht a dhéanamh gearáin in aghaidh fostaithe a fhiosrú go pras ag cuimhniú ar na mórimpleachtaí d'fhostaí neamhchiontach. Ba chóir toradh fiosruithe a chur in iúl dífhostóirí i gcónaí. Is é dualgas Chathaoirleach an Bhoird Bhainistíochta dlúth-caidrimh a chothú leis na boird sláinte chun a chinntiú go ngníomhaíonn na boird sláinte go pras i gcásanna mí-úsáide líomhnaithe ina mbíonn fostaithe scoile i gceist.

11. Stádas an Pholasaí Chaomhnaithe Páistí

11.1 Phlé agus dhréacht Foireann Teagaisc Scoil Neasáin an Polasaí seo i rith Lá Pleanála Forbartha Scoile ar an 10 Feabhra 2006.

11.2 Tá an polasaí seo faofa ag an mBord Bainistíochta thar ceann phobal na scoile.

11.3 Déanfaidh an Bord Bainistíochta meastóireacht ar an bPolasaí seo go rialta, agus leasófar é nuair is gá.

11.4 Déanfaidh foireann teagaisc Scoil Neasáin aon mholtaí a bhaineann le leasú an Pholasaí amach anseo a chur faoi bhráid an Bhord Bainistíochta nuair is gá.

12 Foilsíú an Pholasaí Chaomhnaithe Páistí

12.1 Tabharfar cóip den pholasaí seo do gach ball den Bhord Bainistíochta, agus cinnteofar go bhfaighidh baill nua den Bhord Bainistíochta cóip nuair a thosnóidh siad ar an mBord.

12.2 Tabharfar cóip den pholasaí seo do gach múinteoir ar an bhfoireann agus do gach ball den fhoireann tacaíochta. Cinnteofar go bhfaighidh baill foirne nua cóip nuair a thosnóidh siad sa scoil.

12.3 Déanfar an Polasaí seo a léamh, agus dualgaisí na foirne maidir le Caomhnú Páistí a phlé, ag cruinniú foirne amháin, ar a laghad, gach bliain.

12.4 Iarrann an Bord Bainistíochta comhoibriú gach éinne a bhaineann leis an scoil i gcur i bhfeidhm an pholasáí seo.

Dáta: Feabhra 2006

eolas a thabhairt don fhostaí go príobháideach faoi na nithe seo:

- i) gurb amhlaidh go bhfuil líomhain déanta ina (h)aghaidh;
- ii) nádúr na líomhna;
- iii) cé acu an bhfuil tuairisc faoin ngnó tugtha ag an Duine Caidrimh Ainmnithe don bhord sláinte cuí nó nach bhfuil.

10.7.2 Ba chóir cóip den líomhain scríofa nó aon doiciméadú ábhartha eile a thabhairt don fhostaí. Ba chóir a iarraidh ar an bhfostaí freagra ar an líomhain a thabhairt i scríbhinn don Bhord Bainistíochta faoi cheann aimsire a luaitear. Ba chóir a insint don fhostaí go gcaithfí an míniú a thabharfadh sé/sí don Bhord Bainistíochta a thabhairt don bhord sláinte ina dhiaidh sin freisin.

10.7.3 Ag an gcéim seo, ba chóir a mheabhrú gurb é an chéad tosaíocht féachaint chuige nach gcuirtear aon pháiste i mbealach priacail gan riachtanas. Ba chóir do Chathaoirleach an Bhoird Bhainistíochta aon ghníomh cosanta atá riachtanach a dhéanamh go práinneach. Ba chóir na gníomhartha seo a bheith i gcomhréir le méid an phriacail agus níor chóir go gcuirfidís piónós míréasúnta ar an bhfostaí, ó thaobh airgid nó ar mhodh eile, mura gá é chun páistí a chosaint.

10.7.4 Más é tuairim an Chathaoirligh go n-éilíonn an líomhain beart láithreach, ba chóir don Chathaoirleach, thar ceann an Bhoird Bhainistíochta, a ordú don fhostaí fanacht as láthair ón scoil láithreach bonn. Mura bhfuil an Cathaoirleach cinnte go n-éilíonn nádúr na líomhaintí asláithreach an fhostaí ón scoil fad a bhíonn an gnó á iniúchadh, ba chóir dó/dí dul i gcomhairle leis an mBainisteoir um Chúram Leanaí sa bhord sláinte áitiúil agus/nó leis an nGarda Síochána chun comhairle a fháil faoin mbeart a mheasfadh na húdaráis seo a bheith riachtanach.

10.7.5 Mheasfaí aon asláithreacht fostaí mar chead scoir riarthach le pá agus ní mar fhionraíocht. Ní thabharfadh cead scoir dá leithéid le tuiscint go raibh an fostaí scoile ciontach ar aon mhodh. Má théitear i muinín cead scoir dá leithéid, ba chóir teagmháil a dhéanamh leis an Roinn Oideachais agus Eolaíochta maidir le:

- i) Faomhadh foirmiúil do chead scoir ar phá an fhostaí scoile
- ii) Cead na Roinne chun ionadaí a fhostú.

10.7.6 Cé acu an bhfuil an fostaí as láthair ón scoil ar chead scoir riarthach nó nach bhfuil, tá sé riachtanach go dtabharfadh an Cathaoirleach faisnéis don Bhord Bainistíochta láithreach faoin ngnó. Ba chóir don Chathaoirleach cruinniú den Bhord a thionól láithreach chuige seo agus faisnéis a thabhairt do bhaill an Bhoird faoi nádúr na líomhaintí, an beart a rinneadh i dtaca leo sin agus toradh comhairlí ar bith leis an mbord sláinte agus/nó leis an nGarda Síochána.

10.7.7 Ba chóir na dualgais thromchúiseacha atá orthu maidir le dianrúndacht faoi gach ní a bhaineann leis an ngnó a mheabhrú do bhaill an Bhoird Bhainistíochta. Ba chóir don Bhord cloí le prionsabail na próise dleachtaí agus an chirt nádúrtha.

Cé acu an bhfuil an fostaí as láthair ón scoil ar chead scoir riarthach nó nach bhfuil, tá sé riachtanach go dtabharfadh an Cathaoirleach faisnéis don Bhord Bainistíochta láithreach faoin ngnó. Ba chóir don Chathaoirleach cruinniú den Bhord a thionól láithreach chuige seo agus faisnéis a thabhairt do bhaill an Bhoird faoi nádúr na líomhaintí, an beart a rinneadh i dtaca leo sin agus toradh comhairlí ar bith leis an mbord sláinte agus/nó leis an nGarda Síochána. Ba chóir na dualgais thromchúiseacha atá orthu maidir le dianrúndacht faoi gach ní a bhaineann leis an ngnó a mheabhrú do bhaill an Bhoird Bhainistíochta. Ba chóir don Bhord cloí le prionsabail na próise dleachtaí agus an chirt nádúrtha.

4.4.2 Ba chóir a nótaíl go mbífhéidir nach mbeadh sé ar chumas an Bhoird Bhainistíochta, i gcásanna áirithe, teacht ar aon tátal deimhneach faoi cé acu ar tharla an líomhain i ndáiríre. D'fhéadfadh cás dá leithéid tarlú nuair a bhaineann na líomhaintí mí-úsáide le fostaíocht an fhostaí scoile san am atá caite agus nuair atá na líomhaintí á bhfiosrú ag an mbord sláinte nó ag an nGarda Síochána. I gcásanna dá leithéidí, tharlódh nach bhféadfadh an Bord Bainistíochta aon fhiosrú ceart a dhéanamh ar na líomhaintí. Sna cásanna seo ba chóir do Chathaoirleach an Bhoird Bhainistíochta caidreamh dlúth rialta a chothú leis na húdaráis seo agus nuair a bhíonn cinneadh á dhéanamh faoi dhála an fhostaí scoile ba chóir aird chuí a thabhairt ar an gcomhairle a bhíonn tugtha ar na húdaráis seo don Bhord Bainistíochta. Má dhéantar cinneadh gur chóir don fhostaí glacadh le cead scoir riarthach, ba chóir faisnéis a thabhairt don Roinn Oideachais agus Eolaíochta láithreach.

Má tharla, áfach, an mhí-úsáid líomhnaithe laistigh dá scoil, nó má bhaineann sí le mí-úsáid páistí de chuid na scoile, ag fostaíthe scoile lasmuigh díam scoile, ba chóir don Bhord Bainistíochta cruinniú breise a thionól. Ag an gcruinniú seo ba chóir don Bhord na líomhaintí atá déanta in aghaidh an fhostaí scoile maille le foinse na líomhaintí seo, comhairle na mbord sláinte agus/nó an nGarda Síochána i dtaca leis an líomhain agus freagra scríofa an fhostaí ar

an líomhain a mheas go cruinn.

4.4.4 Ag an gcuinniú seo ba chóir deis a thabhairt don duine/ghníomhaireacht atá ag cur na mí-úsáide i leith an fhostaí scoile a c(h)ás a chur faoi bhráid an Bhoird agus féadfaidh duine eile a bheith ina c(h)uideachta agus é seo á dhéanamh aige/aici. Is féidir le tuismitheoirí / caomhnóirí gníomhú thar ceann páiste. Mar an gcéanna ba chóir deis a thabhairt don fhostaí a c(h)ás a chur i láthair an Bhoird agus féadfaidh duine eile a bheith ina c(h)uideachta freisin.

4.4.5 Tar éis don Bhord na modhanna atá rianaithe thuas a leanúint, agus tar éis dó a chinntiú dó féin go bhfuil dóthain eolais faoina láimh aige chun go gcinneadh sé ar rún daingean maidir leis an líomhain, ba chóir don Bhord cinneadh a dhéanamh ansin faoin mbeart, má tá ceann ar bith, a cheapann siad a bheith riachtanach i dtaca leis an bhfostaí. Ba chóir faisnéis faoin toradh a thabhairt don Roinn Oideachais agus Eolaíochta má bhí an fostaí as láthair ar chead scoir riarthach.

13

Chapter Three

Definition and Recognition of Child Abuse

3.1 Purpose

3.1.1 This chapter outlines the principal types of child abuse, and offers guidance on how to recognise it. Child abuse can be categorised into four different types: neglect, emotional abuse, physical abuse and sexual abuse. A child may be subjected to one or more forms of abuse at any given time. More details on each type of abuse is contained in **Appendix One**.

3.1.2 In these National Guidelines "child" means a person under the age of 18 years, excluding a person who is or has been married.

3.2 Definition of Neglect

3.2.1 Neglect can be defined in terms of an *omission*, where the child suffers significant harm or impairment of development by being deprived of food, clothing, warmth, hygiene, intellectual stimulation, supervision and safety, attachment to and affection from adults, medical care.

3.2.2 *Harm* can be defined as the ill-treatment or the impairment of the health or development of a child. Whether it is *significant* is determined by his/her health and development as compared to that which could reasonably be expected of a child of similar age.

3.2.3 Neglect generally becomes apparent in different ways *over a period of time* rather than at one specific point. For instance, a child who suffers a series of minor injuries is not having his or her needs met for supervision and safety. A child whose ongoing failure to gain weight or whose height is significantly below average may be being deprived of adequate nutrition. A child who consistently misses school may be being deprived of intellectual stimulation. The *threshold of significant harm* is reached when the child's needs are neglected to the extent that his or her well-being and/or development are severely affected.

3.3 Definition of Emotional Abuse

3.3.1 Emotional abuse is normally to be found in the *relationship* between a care-giver and a child rather than in a specific event or pattern of events. It occurs when a child's need for affection, approval, consistency and security are not met. Unless other forms of abuse are present, it is rarely manifested in terms of physical signs or symptoms. Examples of emotional abuse of children include:

- (i) the imposition of negative attributes on children, expressed by persistent criticism, sarcasm, hostility or blaming;
- (ii) conditional parenting in which the level of care shown to a child is made contingent on his or her behaviours or actions;
- (iii) emotional unavailability by the child's parent/carer;
- (iv) unresponsiveness, inconsistent, or inappropriate expectations of the child;
- (v) premature imposition of responsibility on the child;
- (vi) unrealistic or inappropriate expectations of the child's capacity to understand something or

to behave and control himself in a certain way;

(vii) Under or over-protection of the child;

14

(viii) Failure to show interest in, or provide age-appropriate opportunities for, the child's cognitive and emotional development;

(ix) use of unreasonable or over-harsh disciplinary measures;

(x) exposure to domestic violence.

3.3.2 Emotional abuse can be manifested in terms of the child's behavioural, cognitive, affective or physical functioning. Examples of these include: 'anxious' attachment, nonorganic failure to thrive, unhappiness, low self-esteem, educational and developmental underachievement, and oppositional behaviour. The *threshold of significant harm* is reached when abusive interactions dominate and become *typical* of the relationship between the child and the parent/carer.

3.4 Definition of Physical Abuse

3.4.1 Physical abuse is any form of non-accidental injury or injury which results from wilful or neglectful failure to protect a child. Examples of physical injury include the following:

(i) shaking

(ii) use of excessive force in handling

(iii) deliberate poisoning

(iv) suffocation

(v) Munchausen's Syndrome by Proxy*

(vi) allowing or creating a substantial risk of significant harm to a child.

3.5 Definition of Sexual Abuse

3.5.1 Sexual abuse occurs when a child is used by another person for his or her gratification or sexual arousal or for that of others. Examples of child sexual abuse include the following:

(i) exposure of the sexual organs or any sexual act intentionally performed in the presence of the child;

* This is a condition where parents, usually the mother (according to current research and case experience), fabricate stories of illness about their child or cause physical signs of illness. This can occur where the parent secretly administers dangerous drugs or other poisonous substances to the child or by smothering. The symptoms which alert to the possibility of Munchausen Syndrome by Proxy include the following:

(i) symptoms which cannot be explained by any medical tests; symptoms never observed by anyone other than the carer; symptoms reported to occur only at home or when a parent visits a child in hospital;

(ii) high level of demand for investigations of symptoms without any documented physical signs;

(iii) unexplained problems with medical treatment such as drips coming out and lines being interfered with;

(iv) presence of unprescribed medication or poisons in the blood or urine.

Please refer to **Appendix One** for a more detailed analysis of patterns noted and for details of how suspected cases should be managed. Management of such cases will differ from other suspected cases of child abuse, particularly in regard to contact with parents and advising parents of concerns.

15

(ii) intentional touching or molesting of the body of a child whether by a person or object for the purpose of sexual arousal or gratification;

(iii) masturbation in the presence of the child or the involvement of the child in an act of masturbation;

(iv) sexual intercourse with the child whether oral, vaginal, or anal;

(v) Sexual exploitation of a child includes inciting, encouraging propositioning, requiring or permitting a child to solicit for, or to engage in, prostitution or other sexual acts. Sexual exploitation also occurs when a child is involved in the exhibition, modelling or posing for the purpose of sexual arousal, gratification or sexual act, including its recording (on film, video

tape or other media) or the manipulation, for those purposes, of the image by computer or other means. It may also include showing sexually explicit material to children which is often a feature of the “grooming” process by perpetrators of abuse.

(vi) Consensual sexual activity involving an adult and an under-age person. In relation to **child sexual abuse**, it should be noted that, for the purposes of the criminal law, the age of consent to sexual intercourse is 17 years. This means, for example, that sexual intercourse between a 16 year-old girl and her 17 year-old boyfriend is illegal, although it might not be regarded as constituting **child sexual abuse**.

The decision to initiate child protection action in such cases is a matter for professional judgement and each case should be considered individually. The criminal aspects of the case, will be dealt with by An Garda Síochána under the relevant legislation.

It should be noted that the definition of child sexual abuse presented in this section is not a legal definition and is not intended to be a description of the criminal offences of sexual assault.

3.6 Children with Special Vulnerabilities

3.6.1 Certain children are more vulnerable to abuse than others. These include children with disabilities and children who, for one reason or another, are separated from parents or other family members and who depend on others for their care and protection. The same categories of abuse - neglect, emotional abuse, physical abuse, sexual abuse - may be applicable, but may take a slightly different form. For example, abuse may take the form of deprivation of basic rights, harsh disciplinary regimes or the inappropriate use of medications or physical restraints. (See Chapter Ten below on Specially Vulnerable Children and Abuse Outside the Home).

16

3.7 Fatal Child Abuse

3.7.1 In the tragic circumstances where a child dies as a result of abuse or neglect there are three important facets to be considered: criminal, child protection and bereavement aspects.

3.7.2 The criminal aspects: This is the responsibility of An Garda Síochána and they must be notified immediately. The coroner must also be notified and his/her instructions must be complied with in relation to post-mortems and other relevant matters.

3.7.3 Child protection aspects: These will be particularly relevant if there are other children in the family and will require immediate health board intervention to assess risk.

3.7.4 Bereavement aspects: The bereavement needs of the family must be given priority and all family members, including the alleged abuser, if a family member, should be given an opportunity to grieve and say goodbye to the dead child. Hospital staff are well placed to facilitate this.

3.8 Recognising Child Abuse

3.8.1 Child abuse can often be difficult to identify and may present in many forms. Early detection is important and professionals working with children should share their concerns about child protection or welfare with colleagues, preferably those in senior line management positions.

3.8.2 A list of child abuse indicators is contained in **Appendix Two**. It is important to stress that no one indicator should be seen as conclusive in itself of abuse; it may indeed indicate conditions other than child abuse. All signs and symptoms must be examined in the total context of the child's situation and family circumstances.

3.9 Guidelines for Recognition

3.9.1 The ability to recognise child abuse depends as much on a person's willingness to accept the possibility of its existence as it does on their knowledge and information. There are commonly three stages in the identification of child abuse. These are:

- (i) considering the possibility
- (ii) looking out for signs of abuse
- (iii) recording of information

Stage One: Considering the Possibility

3.9.2 The possibility of child abuse should be considered if a child appears to have suffered a suspicious injury for which no reasonable explanation can be offered. It should also be

considered if the child seems distressed without obvious reason or displays persistent or new behavioural problems. The possibility of child abuse should also be considered if the child displays unusual or fearful responses to parents/ carers.

17

Stage Two: Looking out for Signs of Abuse

3.9.3 Signs of abuse can be physical, behavioural, or developmental. They can exist in the relationships between children and parents/ carers or between children and other family members. A cluster or pattern of signs is likely to be more indicative of abuse. Children who are being abused may hint that they are being harmed and sometimes make direct disclosures. Disclosures should always be believed; less obvious signs could be gently explored with the child, *without direct questioning*. Play situations such as drawing or story telling may reveal information.

3.9.4 Some signs are more indicative of abuse than others. These include:

- (i) disclosure of abuse and neglect by a child or young person;
- (ii) age-inappropriate or abnormal sexual play or knowledge;
- (iii) specific injuries or patterns of injuries;
- (iv) absconding from home or a care situation;
- (v) attempted suicide;
- (vi) under-age pregnancy or sexually transmitted disease;
- (vii) signs in one or more categories at the same time. For example, signs of developmental delay, physical injury and behavioural signs may together indicate a pattern of abuse.

3.9.5 Most signs are non-specific and must be considered in the child's social and family context. It is important to always be open to alternative explanations for physical or behavioural signs of abuse. Sometimes, a specialist assessment may be required to clarify if particular concerns constitute abuse.

Stage Three: Recording of Information

3.9.6 If abuse is suspected, it is important to establish the grounds for concern by obtaining as much detailed information as possible. Observations should be accurately recorded and should include dates, times, names, locations, context and any other information which may be relevant.

3.10 Points to Remember

3.10.1 The severity of a sign does not necessarily equate with the severity of the abuse.

Severe and potentially fatal injuries are not always visible. Emotional and/or psychological abuse tends to be cumulative and effects may only be observable in the longer term. Signs or indicators of abuse should be gently explored with the child; explanations which are inconsistent with the signs should constitute a cause for concern.

3.10.2 Neglect is as potentially fatal as physical abuse. It can cause delayed physical, psychological and emotional development, chronic ill-health and significant long-term damage. It may also precede, or co-exist with, other forms of abuse and must be treated seriously.

3.10.3 Child abuse is not restricted to any socio-economic group, gender or culture. All signs must be considered in the wider social and family context. However serious deficits in child safety and welfare transcend cultural, social and ethnic norms and must elicit a response.

3.10.4 Challenging behaviour by a child or young person should not render them liable to abuse. Children in certain circumstances may present management problems. This should not leave them vulnerable to harsh disciplinary measures or neglect of care.

3.10.5 It is sometimes difficult to distinguish between indicators of child abuse and other adversities suffered by children and families. Deprivation, stress or mental health problems should not be used as a justification for omissions of care or commissions of harm by parents/carers. The child's welfare must be the primary consideration.

3.10.6 The aim of child protection services is to promote positive and enduring change in the lives of children and families. All action taken with respect to children and young people must reflect the principles and objectives of the Child Care Act, 1991. Priority must be given to the safety and well-being of the child.

3.10.7 Society has a duty of care towards children. Parents/carers are primarily responsible for the safety and welfare of the children in their care. The health board is the statutory body responsible for child protection and welfare and must intervene when children are harmed or fail to receive adequate care. However, health board professionals are dependent on the cooperation of members of the public and professionals in contact with children to bring child care and protection concerns to their attention in as comprehensive a fashion as possible.